

Asia: VN/10618/2024

Lausuntopyyntö: Kuluttajansuojalain uudistaminen vihreän siirtymän edistämiseksi – Työryhmän mietintö

1. Yleiset huomionne

Direktiivejä sovelletaan Euroopan Unionin alueella yleisesti kansallisten tulkintojen mukaisesti. ECEAT Suomi ry on huolissaan siitä, että erityisen tiukan tulkinnan mukaan pientenkin toimijoiden auditoijien ja jopa sertifiointijärjestelmän tulisi olla akkreditoituja. Direktiivi ei kuitenkaan ole akkreditoinnin suhteen ehdoton, ja esitämmekin pienten toimijoiden puolesta kevyempää menettelyä ja päällekkäisten sertifiointien välttämistä.

ECEAT Suomi on alusta lähtien hyväksytty Visit Finlandin Sustainable Travel Finland - ohjelman yhteistyösertifikaatiksi. Laadukasta ja pitkäjänteistä vastuullisuustyötä ja sertifikaattien kehittämistä on tehty jo vuosia. On tärkeää, että STF:n sisällä ja matkailualalla on tarjolla useita erilaisia sertifiointijärjestelmiä, onhan matkailu toimialana todella laaja ja monimuotoinen. Ei voi olla kenenkään etu, että päällekkäisiä valvojien valvojia on lopulta enemmän kuin toimijoita. Varsinkaan ei ole kestäväää, jos direktiivin täytäntöönpanon jälkeen vain suurimmat sertifikaatit ja matkailutoimijat ovat jäljellä.

2. Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpano

Yhteiskunnan sosioekonomisen diversiteetin toteutumisen kannalta on tärkeää, että huomioidaan mikroyritysten, maaseutuyritysten, naisten yritysten, yhteisöjen ja toimijoiden erityispiirteet. Liian raskas, vaikeasti ennustettava ja yksityiskohtiin menevä sääntely harventaa toimija- ja yrityskehitystä, eikä palkitse kunnianhimoisistakaan käytännöistä, jos ne eivät ”istu” ahtaisiin määritelmiin. Mikroyritykset, joita on suurin osa Suomenkin yrityksistä, ja joiden varassa on maantieteellisesti suurin osa alueellisia palveluita, ovat erityisen haavoittuvia lisääntyneen byrokratian, kasvavien kustannusten ja markkinoilta syrjäytymisen edessä.

Nyt on jo kokemusta esimerkiksi luomuvalvonnan kiristymisen vaikutuksista maatilayritysten investointi-, kehitys- ja jopa jatkohalukkuuteen. Riittävä siirtymäaika ja direktiivin toimeenpanon vaikutusten seuraaminen on toteutettava huolellisesti, että vältetään erityisesti pienten yritysten äkkijarrutusliike. Euroopan tilanne on muutenkin epävakaaampi kuin aikoihin, joten yritykset tarvitsevat ennustettavuutta ja luottamusta.

ECEAT Suomi esittää vähintään vuoden siirtymäaikaa, jotta yritykset ja olemassa olevat sertifikaatit voivat kohtuullisesti mukauttaa toimintansa direktiivin vaatimuksiin, eikä syntyisi suurta hukkaa aikaisemmin teetetyistä materiaaleista tai jäseniltä perityistä sertifikaattimaksuista.

ECEAT Suomi haluaa kiinnittää huomiota myös siihen, että sen piirissä toimivia yrityksiä auditoidaan kokonaisvastuullisesti ja monipuolisesti: kriteeristöimme kattaa niin ilmastotoimet, energiankäytön, vesitalouden, ympäristöhoidon, luonnon monimuotoisuuden, ruokapalvelut (luomu- ja lähiruokapainotuksin) kuin myös kulttuuriset ja sosioekonomiset kysymykset. Myös matkailuyritysten ohjelmapalveluille on kriteerinsä. Osa sertifiointijärjestelmistä on huomattavasti yksipuolisempia.

Direktiivin täytäntöönpanossa onkin huomioitava erilaisten järjestelmien tarjoama diversiteetti ja sen mahdollistaminen. Yksipuolinen tulkinta vähentää sekä luovuutta ja innovatiivisuutta, vakautta että saavutettavuutta.

2.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

-

2.2 Valtioneuvoston asetuksen uudistaminen ja perustelumuistio

-

2.3 Valvonta ja seuraamukset

Sertifioinnin sertifioinnin sertifiointi ei edistä vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin päämäärien toteutumista tai vastuullista toimintaa ylipäätään. Voi käydä päinvastoin, kun monet pienet yritykset luopuvat ympäristösertifikaatista tai sen tavoittelusta kasvaneiden vaatimusten, kustannusten ja hallinnollisen taakan takia. Lisäksi lyhyt siirtymäaika on ympäristön kannalta suorastaan direktiivin vastaista, kun yrityksissä tulee paljon hukkamateriaalia.

Jopa 75 prosentin pudotukseen sertifioitujen yritysten määrässä Euroopassa viittaa myös direktiivistä annettu arvio (Raportissa "Inequitable access to sustainability certification: Implications for the implementation of European greenwashing legislation". Pre-publication for open peer review, version 2, 1st September 2025)

Epätoivottava direktiivin vaikutus olisi myös se, että tiukan säätelyn ja tulkinnanvaraisuuden takia monet yritykset ja yhteisöt eivät seuraamusten pelossa uskaltaisi enää tuoda lainkaan esille toimintansa ympäristövastuullisuutta.

2.4 Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivi on pantava täytäntöön viimeistään 27.3.2026, ja sen nojalla annettuja säännöksiä on alettava soveltaa 27.9.2026. Direktiivissä ei ole huomioitu sitä, että elinkeinonharjoittajien varastoissa voi olla säätelyn soveltamisen alkaessa vielä tuotteita, joiden merkinnät eivät vastaa kaikilta osin ympäristöväittämiä ja kestävyysmerkintöjä koskevia uusia vaatimuksia. Pahimmillaan tuotteet, jotka on pakattu tai merkitty vanhojen käytäntöjen mukaan, voisi olla tarpeen hävittää. (Ks. tarkemmin työryhmän mietinnön s. 61–62).

Mietinnössä todetun mukaisesti Suomi pyrkii edelleen löytämään ratkaisua tähän direktiivin tavoitteiden vastaiseen kielteiseen ympäristövaikutukseen sekä yrityksille aiheutuvaan liiketaloudelliseen tappioon ja hallinnolliseen taakkaan neuvottelemalla asiasta Euroopan komission kanssa.

Jatkovalmistelussa arvioidaan, miten mietinnössä esiin nostettu ongelma olisi ratkaistavissa. Lausunnonantajia pyudetään ottamaan kantaa siihen, mitä vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin artikloja siirtymäratkaisun tulisi koskea ja miten mahdollinen siirtymä tulisi toteuttaa.

-

3. Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano

-

3.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

-

3.2 Jätelain muutokset

-

3.3 Valvonta ja seuraamukset

-

4. Vaikutusten arviointi

-

4.1 Yleiset huomionne

-

4.2 Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpano

-

4.3 Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano

-

5. Ehdotus korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi. Tavaroiden korjaamisdirektiivin 13 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot toteuttavat vähintään yhden toimenpiteen, jolla edistetään korjaamista. Jäsenvaltion on ilmoitettava siitä Euroopan komissiolle viimeistään 31.7.2029. Työryhmä ei ole tässä vaiheessa päätenyt esittämään mitään yksittäistä toimenpidettä artiklan täytäntöön panemiseksi. Voitte kuitenkin alla ehdottaa näkemyksenne korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi.

-

6. Muut huomiot

-

Arell Terhi
Ekomatkailuyhdistys ECEAT Suomi ry